

Asia

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 24.3.2020

Kokous

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 24.03.2020

Eurooppaministerien epävirallisessa videokokouksessa keskusteltiin EU:n laajentumisesta. Ministerit antoivat poliittisen hyväksyntänsä uudelle laajentumispolitiikan metodologialle sekä EU-jäsenyysneuvottelujen avaamiselle Albanian ja Pohjois-Makedonian kanssa. Keskustelussa oltiin laajasti tyytyväisiä asiasta saavutettuun yhteisymmärrykseen. Se nähtiin viestinä EU:n sitoutumisesta Länsi-Balkanin eurooppalaiseen perspektiiviin sekä EU:n kyvystä toimia ja tehdä päätöksiä myös poikkeusolosuhteissa.

Muut asiat -asiakohdassa keskusteltiin Covid-19-tilanteesta. EU-tason yhteistyön ja koordinaation merkitystä korostettiin. Keskustelussa nostettiin esille muun muassa sisämarkkinoiden toiminta ja tavaroiden vapaa liikkuvuus, lääkintätarvikkeita koskevat yhteishankinnat sekä EU-kansalaisten kotiutukset. Komission aloitteet saivat laajaa tukea. Huomiota kiinnitettiin myös viestintään sekä EU:n lähialueiden tukemiseen.

Eurooppaministerien keskustelussa ei tehty muodollisia päätöksiä. Neuvoston laajentumispäätelmät hyväksytään kirjallisella menettelyllä.

Yleisten asioiden neuvoston kokous 24.3.2020 peruutettiin. Samana päivänä järjestettiin kuitenkin eurooppaministereiden epävirallinen videokokous, jonka ainoana aiheena oli laajentuminen. Lisäksi muut asiat -asiakohdan alla käsiteltiin ajankohtaista koronavirustilannetta. Suomea edusti kokouksessa eurooppaministeri Tuppurainen.

Laajentuminen

Kokouksen alla Coreperissa oli saavutettu yksimielisyys neuvoston laajentumispäätelmistä. Päätelmissä hyväksytään komission 5.2.2020 antama esitys laajentumispolitiikan uudesta metodologiasta. Lisäksi päätelmiin sisältyy päätös avata EU-jäsenyysneuvottelut Albanian ja Pohjois-Makedonian kanssa. Albanialle on listattu ehtoja, jotka sen tulee täyttää ennen kuin ensimmäinen hallitustenvälinen konferenssi sen kanssa voidaan järjestää eli neuvottelut käytännössä aloittaa.

Puheenjohtaja totesi, että kyseessä on ensimmäinen eurooppaministerien videokokous. Puheenjohtajamaata on kohdannut kaksoiskriisi (koronatilanne ja Kroatian maanjäristys), mutta tästäkin selvittää. Puheenjohtaja oli iloinen, että liki kahden vuoden odottamisen jälkeen päätetään EU-jäsenyysneuvotteluiden avaamisesta Albanian ja Pohjois-Makedonian kanssa. Molemmat ovat

osoittaneet vahvaa poliittista tahtoa edetä eurooppalaisella tiellään. Poikkeuksellisena aikana EU on kyennyt tekemään tärkeän päätöksen.

Komissio (laajentumiskomissaari Varhelyi) totesi, että EU on yksi näkyvimpiä toimijoita Länsi-Balkanilla. EU:n roolia on kuitenkin edelleen vahvistettava. Vaikka päätös viivästy, Albania ja Pohjois-Makedonia eivät missään vaiheessa katuneet eurooppalaista valintaansa, vaan lisäsivät panostuksiaan uudistuksiin, mikä mahdollistaa nyt neuvotteluiden avaamisen niiden kanssa. Hyvää kehitystä on nähtävissä kummassakin maassa. Komissio on luottavainen siitä, että ensimmäiset hallitustenväliset konferenssit voidaan pitää mahdollisimman pian. Uusi laajentumismetodologia vahvistaa laajentumisprosessin uskottavuutta. Kun hakijamaat etenevät, myös EU etenee. Komissio kiitti jäsenmaita niiden sitoutumisesta siihen, että päätelmät saatiin aikaiseksi.

Jäsenmaiden kommentoissa ilmaistiin laajasti tyytyväisyys siihen, että uudesta metodologiasta sekä neuvotteluiden avaamisesta Albanian ja Pohjois-Makedonian kanssa on päästy yhteisymmärrykseen. Päätös osoittaa EU:n sitoutumisen Länsi-Balkanille ja antaa kummallekin maalle selvän suunnan. Maiden tulee jatkaa uudistuksia päättäväisesti. Uusi laajentumismetodologia alleviivaa sitä, että EU on enemmän kuin talousalue, ennen kaikkea arvojen – demokratia, oikeusvaltio – unioni. Prosessiin tulee lisää konkretiaa ja mahdollisuus palata taaksepäin, jos uudistukset eivät etene.

Laajasti kiiteltiin myös sitä, että EU kykenee toimimaan ja päättämään myös näinä poikkeuksellisin aikoina. Samalla muistutettiin, että päähuomio on nyt koronan vastaisessa taistelussa.

Muutama jäsenmaa nosti esiin, että ensimmäiset hallitustenväliset konferenssit Pohjois-Makedonian ja Albanian kanssa tulisi pitää niin pian kuin mahdollista. Esille nostettiin myös Albanialle asetettujen ennakkoehtojen tärkeys. Ehdot auttavat Albaniaa uudistusten toteuttamisessa.

Esille tuotiin myös vähemmistöihin ja kahdenvälisiin suhteisiin liittyviä kysymyksiä.

Suomi totesi olevansa tyytyväinen siihen, että Albanian ja Pohjois-Makedonian kanssa voidaan nyt edetä. Päätelmistä saavutettu yhteisymmärrys osoittaa, että EU tukee aidosti Länsi-Balkanin eurooppalaista perspektiiviä. Se osoittaa myös, että EU kykenee tekemään päätöksiä myös näinä poikkeuksellisin aikoina. Uutta metodologiaa koskevaan viestintään on kiinnitettävä huomiota sekä EU:n sisällä että hakijamaille. Kyse on prosessin tehostamisesta. Poliittista ohjausta vahvistetaan ja oikeusvaltiouudistuksiin ja muihin tärkeimpiin kriteereihin kiinnitetään enemmän huomiota.

Suomi korosti laajemminkin tarvetta varmistaa EU:n toimintakyky sekä yleisten asioiden neuvoston rooli myös nykyisessä poikkeustilanteessa. Kansalaisten suojeleminen koronavirusepidemialta on nyt prioriteetti ja EU-yhteistyö on entistäkin tärkeämpää. Kirjallisten menettelyjen käytön helpottaminen oli hyvä ensimmäinen askel neuvoston toimintakyvyn varmistamisessa. Yleisten asioiden neuvoston tulisi hoitaa tehtävänsä täysipainoisesti, mukaan lukien sen keskeinen rooli Coreperin ja Eurooppa-neuvoston välissä. EU:n toimielinten tulee työskennellä yhdessä, toimielinten välinen tasapaino muistaen. Tulee osoittaa, että EU voi ja haluaa toimia tässä poikkeuksellisessa tilanteessa.

Muut asiat: Covid-19-tilanne

Muut asiat -asiakohdassa keskusteltiin ajankohtaisesta Covid-19 -tilanteesta. Keskustelussa korostettiin EU-tason yhteistyön ja koordinaation merkitystä. Eurooppaministerien rooli EU-asioiden koordinoinnissa ja päämieskeskustelujen valmistelussa nostettiin esille. Moni kiinnitti huomiota sisämarkkinoiden toimivuuteen, tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen sekä tilanteeseen rajoilla. Komission aloitteet saivat laajaa tukea. Lääkintätarvikkeiden osalta korostettiin komission toimia ja yhteishankintoja. Kansalaisten kotiutukset nähtiin akuuttina kysymyksenä. Huomiota kiinnitettiin

myös viestintään ja disinformaation torjumiseen. Esille tuotiin myös EU:n lähialueiden tukeminen. Lisäksi muistutettiin, että akuuttiin kriisiin vastaamisen rinnalla on pidettävä mielessä pidemmän aikavälin perspektiivi ja kriisin jälkeinen aika. On esimerkiksi katsottava, milloin päästään jatkamaan keskustelua EU:n tulevasta monivuotisesta rahoituskehyksestä.

Suomi totesi, että yleisten asioiden neuvostolla on keskeinen rooli EU-toimien koordinaatiossa. Kansalaisten terveys ja hyvinvointi kulkevat käsi kädessä sisämarkkinoiden toimivuuden kanssa. On varmistettava tavaroiden vapaa liikkuvuus. Tuotanto ja jakelukanavat on pidettävä toiminnassa. Henkilökohtaisten suojavarusteiden ja lääkinällisten varusteiden saatavuus on varmistettava. Suomi kiitti komissiota aktiivisista toimista koskien muun muassa yhteishankintoja. Suomi vie asiaa eteenpäin kansallisesti pikaisesti. Kaikki jäsenmaat ovat tilanteessa yhdessä, tarvitaan yhteistyötä.

Suomen edustajat

Ministeri Tuppurainen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	laajentuminen, YAN Yleisten asioiden neuvosto, tartuntataudit
Hoitaa	STM, UM, VNK
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, TEM, TPK, TULLI, VM, VTV, YM
